FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 34393
Nom: Introducció a la investigació en la disciplina infermera
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Periode
1200 - Grau Infermeria	Facultat d'Infermeria i Podologia	4	Primer quadrimestre
1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent)	Facultat d'Infermeria i Podologia	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1200 - Grau Infermeria	Matèries pròpies Obligatòries de la Universitat de València	OBLIGATÒRIA
1213 - Grau en Infermeria (Ontinyent)	Matèries pròpies Obligatòries de la Universitat de València	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

CORCHON ARRECHE SILVIA

RESUM

La investigació científica constituïx una ferramenta decisiva per a generar coneixement infermer i aportar solucions a problemes pràctics d'una manera eficaç i eficient. És la millor via per a aconseguir responsabilitat i identitat professional, millorar l'atenció integral de la salut i prendre decisions basades en l'evidència.

Des de l'orientació que se li dóna a l'assignatura Introducció a la Investigació en la Disciplina Infermera, es considera que una ensenyança creativa dels postulats i metodologies d'investigació pot aconseguir no sols que l'alumnat comprenga i accepte la necessitat que tenen els professionals d'infermeria de formar-se adequadament en estos coneixements, sinó que també s'espera que arribe a despertar-los l'interès social i professional pels processos d'investigació des del moment que l'investigador o investigadora s'enfronta a una realitat, l'analitza, la interpreta i la converteix en un benefici propi i de la comunitat.

El programa de l'assignatura s'estructura de manera que, a partir dels fonaments teòrics de la investigació científica aplicada a les Ciències de la Salut, l'alumnat siga capaç de reconèixer la importància de: a)

identificar un fenomen sobre el qual se sap poc, com a preludi a una investigació científica; b) explorar i analitzar la naturalesa dels fenòmens amb metodologia científica; i c) comunicar i explicar els resultats de la investigació.

ar i explicar els resultats de la investigació.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Altres requisits per a un millor aprofitament de l'assignatura:

- Domini dels conceptes bàsics en ciències de la salut apresos en la formació adquirida en cursos anteriors.
- Destresa en les tècniques d'informació i de comunicació (TICs).
- Habilitat en el maneig de conceptes bàsics d'estadística i epidemiologia.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1200 - Grau Infermeria

Adquirir la formació bàsica per a l'activitat investigadora, i identificar els elements i fases que intervenen en el procés d'investigació.

Aplicar les tecnologies de la informació i de la comunicació en les activitats clíniques, terapèutiques, preventives, de promoció de la salut i d'investigació.

Aplicar les tecnologies i sistemes d'informació i comunicació de les cures de salut.

Comprendre la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i el maneig de l'estat de salut de les persones.

Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica, biomèdica i sanitària, per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i epidemiològica.

Identificar els determinants de la salut, tant biològics com demogràfics, ambientals, socials, econòmics, culturals, psicològics i de gènere, analitzar la seua influència en les condicions de vida i treball de la població i la seua repercussió en el procés de salut-malaltia.

Ser capaç de formular hipòtesis, recollir i valorar de forma crítica la informació per a la resolució de problemes aplicant, entre d'altres, l'enfocament de gènere.

Tenir en l'activitat professional un punt de vista crític, creatiu, constructiu i orientat a la investigació en salut.

Treball fi de grau. Matèria transversal el treball de la qual es realitzarà associat a diferents matèries.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1) PROGRAMA TEÒRIC, TREBALLS EN CLASSE I LECTURES

A) PROGRAMA TEÒRIC

UNITAT TEMÀTICA 1. INTRODUCCIÓ A LA INVESTIGACIÓ EN INFERMERIA I A LA PRÀCTICA BASADA EN L'EVIDÈNCIA (6 HORES)

Aquesta unitat recull el concepte d'investigació i posa èmfasi en el procés d'investigació científica. S'aborden els aspectes teòrics, el context i els enfocaments de la investigació científica en ciències de salut. S'estudien els marcs teòrics, fonts d'informació, aspectes ètics i particularitats de la investigació en la disciplina infermera.

Tema 0: Introducció a l'assignatura.

Tema 1: Introducció a la investigació en Infermeria.

Tema 2: La investigació en Infermeria i Ciències de la salut.

Tema 3. Infermeria basada en l'evidència.

Tema 4: El mètode científic.

Tema 5: Context ètic en la investigació en ciències de la salut.

UNITAT TEMÀTICA 2. INTRODUCCIÓ AL PROCÉS D'INVESTIGACIÓ EN INFERMERIA: ELEMENTS CONCEPTUALS I DISSENYS D'INVESTIGACIÓ (8 HORES)

Elements conceptuals i bases de la investigació. Es plantegen els fonaments teòrics, pertinència i viabilitat de la investigació. Marc teòric de referència. Revisió bibliogràfica. Problemes, objectius, hipòtesis i variables.

Tema 6: El problema d'investigació.

Tema 7: La revisió de la literatura científica: context teòric i conceptual de la investigació.

Tema 8: Hipòtesi i objectius d'investigació.

Tema 9: Variables d'investigació.

Tema 10: Els dissenys d'investigació en Ciències de la salut.

UNITAT TEMÀTICA 3. METODOLOGIA D'INVESTIGACIÓ QUANTITATIVA (12 HORES)

L'enfocament quantitatiu aplicat a la investigació en Infermeria. S'examinaran les etapes que componen una investigació quantitativa així com els principals dissenys i mètodes de recollida de dades.

Tema 11: Introducció al procés d'investigació quantitativa.

Tema 12: Dissenys d'investigació quantitativa: estudis observacionals descriptius.

Tema 13: Dissenys d'investigació quantitativa: estudis observacionals analítics.

Tema 14: Dissenys d'investigació quantitativa: estudis experimentals.

Tema 15: Mètodes d'arreplega de dades en investigació quantitativa.

Tema 16: Mètodes d'anàlisi de dades en investigació quantitativa.

Tema 17: Rigor en la investigació quantitativa. Propietats dels instruments de mesura en investigació quantitativa.

UNITAT TEMÀTICA 4. METODOLOGIA D'INVESTIGACIÓ QUALITATIVA (6 HORES)

Tema 18: Introducció a la investigació qualitativa: enfocaments i perspectives.

Tema 19: Dissenys en investigació qualitativa.

Tema 20: Mètodes d'arreplega de dades en investigació qualitativa.

Tema 21: Mètodes d'anàlisi de dades en investigació qualitativa.

Tema 22: Rigor i qualitat en investigació qualitativa.

UNITAT TEMÀTICA 5. COMBINACIÓ DE METODOLOGIES PER A LA INVESTIGACIÓ EN INFERMERIA (2 HORES)

Tema 23: La combinació de mètodes per a la investigació en Infermeria.

Tema 24: Dissenys d'investigació de metodologia combinada.

UNITAT TEMÀTICA 6. LA PROPOSTA D'INVESTIGACIÓ I LA COMUNICACIÓ CIENTÍFICA (4 HORES)

Tema 25: Els elements d'una proposta d'investigació.

Tema 26: Comunicació científica i estructura d'un article científic.

B) ELABORACIÓ DE TREBALLS EN CLASSE, INDIVIDUALS O EN GRUP

1. Lectura crítica d'un article basat en investigació quantitativa.

2. Lectura crítica d'un article basat en investigació qualitativa.

3. Disseny d'una estratègia de cerca bibliogràfica, seguint una metodologia sistemàtica.

4. Elaboració d'una proposta d'investigació.

C) LECTURES

Durant el desenvolupament de la docència es facilitarà material de reforç, publicacions i guies per a cadascuna de les unitats temàtiques i elaboració dels treballs.

2) LLIÇONS DEMOSTRATIVES I EXERCICIS EN L'AULA D'INFORMÀTICA. EXERCICIS PRÀCTICS.

Al llarg del període de docència, els continguts d'aquestes unitats pràctiques s'inclouran en les proves d'avaluació continuada.

S'ofereix un total de 3 unitats pràctiques que es detallen a continuació.

UNITAT PRÀCTICA 1.- Infermeria basada en l'evidència

Pràctica 1: Disseny d'estratègies de cerca bibliogràfica a partir d'una pregunta d'investigació.

- En aquesta pràctica l'alumnat treballarà en grups de 4-6 persones i formularan una pregunta d'investigació rellevant per a la seua pràctica, a partir de la qual dissenyaran una estratègia de cerca apropiada seguint una metodologia sistemàtica. A més, es pretén que l'alumnat es familiaritze amb algunes de les eines per a la cerca i accés a l'evidència científica (SCOPUS, CINAHL, MEDLINE, entre altres), així com amb algunes aplicacions informàtiques útils per a la gestió bibliogràfica (Refworks, Zotero).

Pràctica 2: Anàlisi crítica de la literatura científica: article amb enfocament quantitatiu.

- Reconeixement i identificació de les característiques, apartats, metodologia de diferents publicacions, informes i documents d'investigació quantitativa.

Pràctica 3: Anàlisi crítica de la literatura científica: article amb enfocament qualitatiu.

- Reconeixement i identificació de les característiques, apartats, metodologia de diferents publicacions, informes i documents d'investigació qualitativa.

UNITAT PRÀCTICA 2.- Recollida i anàlisi de dades d'investigació

En aquesta unitat pràctica s'introdueix a l'alumnat en els mètodes de recollida de dades en investigació i en el maneig i aplicació de diferents eines d'anàlisis de dades quantitatives i qualitatives. A més, realitzen diverses pràctiques amb exercicis d'anàlisi descriptiva i inferència estadístiques en investigació quantitativa.

Pràctica 4: Introducció a la recollida i anàlisi de dades quantitatives.

Pràctica 5: Introducció a la recollida i anàlisi de dades qualitatives.

UNITAT PRÀCTICA 3.- Elaboració d'una proposta d'investigació

Pràctica 6: Elaboració i presentació d'una proposta d'investigació.

Aquesta unitat pràctica està relacionada amb la unitat temàtica 6, en la qual s'aborden els aspectes relacionats amb l'elaboració d'una proposta o protocol d'investigació. En aquesta unitat pràctica els/les estudiants en grups de 4-6 persones presentaran una proposta dissenyada al llarg de tota l'assignatura en les diferents activitats plantejades.

3) TUTORIES OBLIGATÒRIES

A principi de curs es publicarà un calendari de tutories obligatòries per un seguiment de l'assignatura i resolució de problemes i dubtes sorgits durant l'execució dels treballs o preparació de l'examen. (2 h)

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	2,00
Teoria	38,00
Aula informàtica	20,00

Total hores	**60,00**

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	35,00
Estudi i treball autònom	30,00
Preparació de classes	20,00
Preparació d'activitats d'avaluació	5,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	**90,00**

METODOLOGIA DOCENT

A) Classe magistral o de teoria

- Els temes corresponents a l'apartat de teoria es realitzaran mitjançant classes magistrals d'una durada d'1-2 hores per tema, completant 3,8 crèdits presencials (38 hores).

B) Classes en aula d'informàtica

- Les lliçons demostratives i els exercicis pràctics que sumen un total de 10 activitats, es duran a terme a l'aula teòrica i d'informàtica utilitzant els recursos d'accés a la informació científica del Servei de Biblioteques i Documentació de la Universitat de València, així com de les aplicacions informàtiques apropiades per al registre i tractament de dades, obtenció de resultats i anàlisis d'aquests.

C) Tutoria guiada

- Segons calendari i programació.

D) Materials

- Recursos de les aules d'Informàtica i sales de pràctiques de la Facultat d'Infermeria i Podologia i de l'Hospital General Universitari i del campus d'Ontinyent.

E) Treballs que l'alumnat ha de elaborar.

- Treballs de tipus individual i grupal.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura comprén diverses parts:

1. EXAMEN ESCRIT (60% de la puntuació total).

Comprén tota la matèria impartida en classes d'aula (teoria), en sessions pràctiques i la que correspon als exercicis i tasques.

- Format de l'examen escrit: Qüestionari amb respostes múltiples (45 preguntes tipus test amb 5 possibilitats de resposta).

- Criteris de puntuació:

- La puntuació del test s'obtindrà comptabilitzant encerts i errors (quatre errors resten un encert).
- La puntuació màxima de l'examen escrit serà de 6 punts.
- Es considerarà examen escrit aprovat una puntuació igual o superior a 3.

2. AVALUACIÓ CONTINUA. QUALIFICACIÓ DE LA DOCÈNCIA PRÀCTICA I EXERCICIS (40% de la puntuació total)

La qualificació de pràctiques només es tindrà en compte si se supera l'avaluació teòrica (examen escrit aprovat).

La puntuació màxima de la docència pràctica serà 4 punts (1 punt màxim corresponent a les assistències i 3 punts màxim a la realització dels exercicis i tasques).

- Criteris de puntuació:

Control d'assistències. L'assistència a les sessions pràctiques és de caràcter obligatori per a tots els estudiants matriculats, obtenint-se, en el seu cas, una puntuació màxima d'1 punt. Per a superar l'assignatura serà necessari haver assistit almenys al 80% de les pràctiques. L'alumnat ERASMUS/SICUE està exempt de la realització d'estes sessions no podent en cap cas aconseguir el punt d'avaluació que s'atorga a l'alumnat que sí que assisteix. No obstant això, per a superar l'assignatura hauran de presentar al professorat les activitats pràctiques requerides de les sessions de pràctiques.

Emplenament dels exercicis individuals i grupals obligatoris. Els exercicis són matèria d'estudi i susceptible d'avaluació en l'examen escrit. Este apartat es valorarà amb una nota màxima de 3 punts sempre que es qualifique positivament l'assistència a les pràctiques (>80%).

En el cas de tindre l'examen escrit (1) suspens o no aconseguir la qualificació mínima necessària entre la part teòrica (1) i la part pràctica (2) per a aprovar l'assignatura, la nota que constarà en l'acta serà la de l'examen escrit de la part teòrica (1). En cas de no haver superat cap de les dues parts de l'assignatura (teòrica i pràctica), a l'acta apareixerà la nota mitjana.

A l'efecte de les convocatòries d'examen s'ha de tindre en compte que les pràctiques presencials es realitzen en un calendari únic, són obligatòries i no serà possible la recuperació de les assistències. En cas

d'haver de recuperar algun treball de la part pràctica, aquest es farà arribar al professorat a través de l'aula virtual abans de la data de la segona convocatòria.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia bàsica

1. Argimon Pallàs JM, Jiménez Villa J. (2019). Métodos de investigación clínica y epidemiológica. 5ª ed. Madrid: Elsevier. [BS SALUT PUBLICA 0045, 0046, 0047, 0048, 0049; BS-INFERMERIA]

2. Burns N, Grove SK. (2019). Investigación en Enfermería. Desarrollo de la práctica enfermera basada en la evidencia. Barcelona: Elsevier España SL. [BS INFERMERIA 01066, 01067, 01168, 01169]

3. Denzin N, Lincoln Y. (2012). Manual de investigación cualitativa. Gedisa.

4. Greenhalgh T, (2016). Como leer un artículo científico. Las bases de la medicina basada en la evidencia. Barcelona: Elsevier

5. Polit DF, Hungler BP. (1997, 2000). Investigación científica en ciencias de la salud. México: Mc Graw Hill. [BS OBRES GENERALS 0060, 0061, 0062]

6. Salamanca, A.B. (2018). El aeiou de la investigación en enfermería. (2ª ed.). Fuden.

Bibliografia complementària

1. Aleixandre-Benavent R . (2011). Fuentes de información en ciencias de la salud en Internet. Panace. 12 (33): 112-120

2. Anguera Argilaga MT. (1998). Métodos de investigación en psicología. Madrid: Síntesis.

3. Canales FH, Alvarado EL, Pineda EB. (1994). Metodología de la investigación. Manual para el desarrollo de personal de salud. 2ª ed. Washington DC: OPS.

4. Cano Arana, A., González Gil, T., Cabello López, J.B. por CASPe. (2010). Plantilla para ayudarte a entender un estudio cualitativo. En: CASPe. Guías CASPe de Lectura Crítica de la Literatura Médica. Alicante: CASPe; Cuaderno III. p.3-8. Disponible en: <http://www.redcaspe.org>

5. Arias FG. (2012). El proyecto de investigación. Introducción a la metodología científica. 6ª ed. Caracas: Episteme.

6. Chávez M, Inzunza M. (2002). Manual de estilo de publicaciones de la American Psychological Association (adaptado para el español por Editorial El Manual Moderno). México: El Manual Moderno cop.

7. Delgado A. (1997). Introducción a los métodos de investigación de la psicología. Madrid: Pirámide DL.

8. Desantes-Guanter JM. (1996). Teoría y técnica de la investigación científica. Madrid: Síntesis DL.

9. Gómez MM. (2006). Introducción a la metodología de la investigación científica. 1ª Ed. Córdoba: Brujas 2006

10. Martinez-Salgado C. (2012). El muestreo en investigación cualitativa. Principios básicos y algunas controversias. Ciênc. saúde colet. [Revista en Internet] 17(3): 613-619. Disponible en: <http://www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1413-81232012000300006>

11. Saiz A, Blasco JA y Grupo GEVIEC. (2011). Elaboración y validación de instrumentos metodológicos para la evaluación de productos de las agencias de evaluación de tecnologías sanitarias. Evaluación de la calidad de Estudios Cualitativos. Madrid: Plan de Calidad para el SNS del MSSSI. Unidad de Evaluación de Tecnologías Sanitarias, Agencia Laín Entralgo; 2011. Informes de Evaluación de Tecnologías Sanitarias: UETS 2010/01. Disponible en: <http://www.madrid.org/cs/Satellite?blobcol=urldata&blobheader=application%2Fpdf&blobheadername1=Content-disposition&blobheadername2=cadena&blobheadervalue1=filename%3DEvaluacion_estudios_cualitativos.pdf&blobheadervalue2=language%3Des%26site%3DPortalSalud&blobkey=id&blobtable=MungoBlobs&blobwhere=135281294 6789&ssbinary=true>

12. Salgado Levano AC. (2007). Investigación cualitativa: diseños, evaluación del rigor metodológico y retos. Liberabit [online]. 13 (13):71-78.

13. Salkind NJ. (1999). Métodos de investigación. México: Prentice Hall.

14. Seoane T et al. (2007). La investigación a partir de la observación. Estudios descriptivos. Estudios analíticos. EMERGEN. 33(5):250-6.

15. Sierra Bravo R. (2002). Tesis doctorales y trabajos de investigación científica. Metodología general de su elaboración y documentación. Madrid: Thomson.

16. Tamayo y Tamayo M. (2004). El proceso de la investigación científica. 4ª Ed. México: Limusa.

17. Valles MS. (1997). Técnicas cualitativas de investigación social: reflexión metodológica y práctica profesional. Madrid: Síntesis.

18. Valor Yébenes JA. (2000). Metodología de la investigación científica. Madrid: Biblioteca Nueva.

19. Walker M. (2000). Cómo escribir trabajos de investigación. Barcelona: Gedisa.

Recursos multimedia i web

1. https://uv-es.libguides.com/infermeria

2. Curso de SPSS. Disponible en: <http://www.spssfree.com>

3. Pastor Barriuso. R. Bioestadística. Madrid: Escuela Nacional de Sanidad y Centro Nacional de Epidemiología. Instituto de Salud Carlos III. 2012. Disponible en: <http:/publicciones.isciii.es>

4. Fisterra.com. Requisitos de Uniformidad para Manuscritos enviados a Revistas Biomédicas [sede Web]. La Coruña: Fisterra.com; 1990- [actualizada 2003; acceso 05 de marzo de 2013]. Disponible en: <http://www.fisterra.com/herramientas/recursos/vancouver>

5. Monje Álvarez. Metodología de la investigación cuantitativa y cualitativa. Guía didáctica. Universidad surcolombiana. 2011. Disponible en: <https://carmonje.wikispaces.com/file/view/Monje+Carlos+Arturo+-+Gu%C3%ADa+did%C3%A1ctica+Metodolog%C3%ADa+de+la+investigaci%C3%B3n.pdf>

6. Nodarse Rodríguez M. Relación de recursos útiles sobre lectura crítica y escritura científica disponibles en Internet y en las bases de datos Medline y Lilacs. Disponible en: <http://www.infodoctor.org/rafabravo/appraising.htm>